

הכנסת פטור וכדממעטין לעיל הר הבית והלשכות והעזרות שהן קודש [וע"ש שציינן להחת"ס הנ"ל ולפי דבריו אין ראייה, וק"ל].

ביראים (מצוה ח') כתב בזה"ל ובית הכנסת היכא דלית ביה דירה לחזן הכנסת או נעשה משל הקדש פטור מן המזוזה, ומבואר דס"ל דבאמת יש למעט בתי כנסת מצד שהן קדושים, וע"כ דמעמיד סוגיא בהכא כשאין בית הכנסת משל הקדש רק מכספו ואינו מקדישו. וי"ל דהיראים הוא לשיטתו בזה דס"ל במצוה שכ"ד (עיינן בחפץ חיים בעשין ז' בבאמ"ח) דקדושת בית הכנסת היא מן התורה.

עווי"ף לכאורה דאע"ג דקדושת בית הכנסת הוא מה"ת, מ"מ כיוון שמ"מ אין כאן איסור הנאה לדור בתוכו, וע"כ מותר לת"ח לאכול בביהמ"ד, ע"כ א"א למעטם כדממעטין הר הבית ולשכות ועזרות.

דף י"ב ע"א

בגמ': ודרכים אין מטמא בנגעים וכו'.

בשו"ת מהרש"ם (חלק ח' סי' ט') הקשה בהא דס"ד בגמ' כאן דגם ביהכנ"ס דרכים מטמא בנגעים, וקשה, דהרי מבואר בגמ' סנהדרין (ק"יג ע"א) דעיר שיש בה מזוזה לא נהיית עיה"נ, הרי דבגלל דכתיב לא תעשון כן וגו' וא"א לשרוף את המזוזה, מתבטל כל הדין שריפה של עיה"נ. וא"כ ה"נ הרי א"א לקיים מצות נתיצה בביהכנ"ס ומאי ס"ד דנקיים בו דין טומאת נגעים ע"כ קושיתו. וע"ש באריכות מש"כ בזה.

ובהג"ה שם מביא מהגאון ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א תירוק נחמד, דיש לחלק בין הדברים, דלגבי טומאת נגעים יש לומר שפיר דביהכנ"ס דרכים מטמא בנגעים. ואח"כ אם יאסרו לנתוק את ביהכנ"ס בגלל הל"ת דלא תעשון כן וגו' ישאר כך בטומאת הנגע ולא ינתצו אותו, ומאן יימר לך דהנתיצה מעכבת על הטומאה מלחול, משא"כ לגבי עיה"נ דכל ענין עיה"נ ויסודה הוא מצות השריפה, שם שפיר אמרינן דכיון דא"א לקיים הדין שריפה לא נעשית כלל עיה"נ אך אין זה כהנ"ל ודו"ק היטב (וע"ע בהג"ה שם שר"ל דלגבי ביהכנ"ס דרכים שפיר י"ל דאפשר יהיה לנותצו אפי' דישי הלא דלא תעשון וגו' ע"ש היטב באריכות).

★★

אחד מהן, שאף לבני עבר הים הוא, וכמ"ש רש"י והביאו הסמ"ע, וגם אינו עשוי לדירה, ולכן אפי' יש בו דירה לחזן לאו כלום הוא, מפני שעכ"פ של רבים הוא, ושל רבים פטור ודו"ק.

וכן נראה להביא ראיה מחולין קל"ו ע"א דאמרינן אלא גגך למאי אתא, למעוטי ביהכ"נ וביהמ"ד. וקשה למה לא אמר הגמ' כן לעיל גבי מזוזה, דאמר איצטריך לכדרבה וכו', לימא דאתא למעוטי בתי כנסיות וביהמ"ד דפטורים ממזוזה. וצ"ל משום דביהכ"נ לפעמים חייב במזוזה, וכגון שיש בו דירה לחזן הכנסת, ולהכי א"א למעוטי. וא"כ לפ"ז הכא גבי מעקה דמשני הגמ' דאתא למעוטי ביהכ"נ וביהמ"ד, א"כ אפי' אם יש בו בית דירה לחזן ג"כ פטור ודו"ק. ע"כ

★★

בעיקר קושיית החת"ס דנמעט גם לשכת פרהדרין מאחר שגם היא קדושה, כבר הקשה כן המאירי, ותירוק דלשכת פרהדרין היתה פתוחה לחול (וכמש"כ התוס' לעיל ח:;) ותנן כל הלשכות שהן בנויות ופתוחות בחול תוכן חול. ולפום ריהטא תירוצו צריך ביאור, דאע"ג דלשכת פרהדרין היתה פתוחה לחול, היינו שלא היתה פתוחה לעזרה אבל מ"מ היתה פתוחה להר הבית ובודאי אין קדושתה פחות מקדושת הר הבית, ובברייתא כאן מבואר דגם בקדושת הר הבית מיפטר ממזוזה.

ורא"ה בשאלת דוד (יו"ד ס"ח הג"ה אות ה') שכתב מסברא כהמאירי, וכתב דהא דקפטר הכא הר הבית, הוא משום דהר הבית בעצמו אינו בית דירה רק שענינו כחדר המשמש את הבית דירה שממנו נכנסין לבית דירה, והר הבית עיקרו עשוי לשמש את הקודש ולא את הלשכות המשמשות לתשמיש חול, ובזה אזלינן בתר רובא וכמו שפרש"י בע"א לענין אבולא דמחוזא.

★★

בגמ': בית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן הכנסת חייב במזוזה ושאיין בה בית דירה ר"מ מחייב וחכמים פוטריין.

בתשוב' הרי בשמים (תניינא סי' ב') הוכיח מכאן דקדושת ביהכנ"ס אינו אלא מדרבנן, דאל"ה בלא"ה בית